

Identifikacija osumnjičenih od strane svedoka: Šta sad psiholozi imaju sa tim?

Irena Bošković¹

¹ Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu;
irena.boskovic@ff.uns.a

Pravna psihologija se najčešće zasniva na primeni saznanja iz oblasti kognitivne psihologije u pravosudnom kontekstu. Među brojnim temama unutar ove discipline, kao posebno važna izdvaja se identifikacija osumnjičenih od strane svedoka. Iako iskazi svedoka imaju izuzetno visok značaj za donošenje sudskih odluka, oni se nikada ne smeju smatrati apsolutno pouzdanim bez prethodne i pažljive analize svih činilaca koji mogu uticati na njihovu tačnost. Ključni nalazi naučnih istraživanja sugerišu da posebnu pažnju treba posvetiti proceni dve osnovne grupe faktora. S jedne strane, to su faktori procene koji zavise od individualnih karakteristika samog svedoka, poput starosti, emocionalnog stanja i samih okolnosti pod kojima se događaj odigrao. S druge strane, izuzetno su važni i sistemski faktori, koji obuhvataju način na koji ovlašćena lica sprovode sam postupak identifikacije. To uključuje metodologiju kreiranja prepoznavanja, izbor opcija u nizu za identifikaciju, kao i način na koji se ispitivanje verbalno i vizuelno zadaje svedoku. Razumevanje svih ovih varijabli koje mogu povećati ili smanjiti tačnost prepoznavanja od presudnog je značaja za pravilnu procenu dokazne vrednosti dobijenog iskaza, čime se direktno smanjuje rizik od donošenja pogrešnih pravnih odluka i osuda nevinih lica. Ova tema jasno prikazuje praktične implikacije primenjene kognitivne psihologije u pravu, zbog čega je od važnosti ne samo za psihologe, već i sve druge aktere u pravosudnom sistemu.